

Akty prawne

Akty prawne są dokumentami tworzonymi przez właściwe organy państwowe, zawierają zbiór przepisów prawnych i ogólnych norm postępowania w celu ochrony środowiska poprzez określone aktywności ludzkie lub dziedziny życia (np. ustawa czy rozporządzenie).

- **Ustawa Prawo ochrony środowiska - Dz. U. 2001 Nr 62 poz. 627**

Określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady ustalania: warunków ochrony zasobów środowiska, warunków wprowadzania substancji lub energii do środowiska, kosztów korzystania ze środowiska, obowiązki organów administracji, odpowiedzialność i sankcje.

Tekst jednolity Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska - t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1973, 2127, 2269, z 2022 r. poz. 1079, 1260, 1504, 1576, 1747 - do pobrania poniżej.

- Plik do pobrania: [Ustawa Prawo ochrony środowiska - Dz. U. 2001 Nr 62 poz. 627](#) | pdf, 2.36 Mb | Pobierz

- **Ustawa „O ochronie przyrody” - Dz. U. 2004 Nr 92 poz. 880**

Określa cele, zasady i formy ochrony przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu. Ochrona przyrody, w rozumieniu ustawy, polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody:

1. dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów,
2. roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową,

3. zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia,
4. siedlisk przyrodniczych,
5. siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów,
6. tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt,
7. krajobrazu,
8. zieleni w miastach i wsiach,
9. zadrzewień,

Tekst jednolity Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody - t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 916, 1726 - do pobrania poniżej.

- Plik do pobrania: [Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody](#) | pdf, 1.3 Mb | Pobierz

-

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000

Ideą sieci jest wzmocnienie ochrony prawnej zasobów środowiskowych i bioróżnorodności poprzez stworzenie wspólnych podstaw prawnych na rzecz ochrony środowiska dla krajów wspólnoty UE.

W tym celu przyjęto w 1979r. tzw. dyrektywę ptasią (Dyrektywa 79/409/EWG Rady z dnia 2 kwietnia 1979 r. o ochronie dziko żyjących ptaków, która zastąpiona została nową Dyrektywą 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa). Jako akt prawa ściśle powiązany i rozwijający wizję działań nakreślonych wcześniej w odniesieniu do ptaków, w 1992 r. przyjęta została tzw. dyrektywa siedliskowa (Dyrektywa 92/43/EWG Rady z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory), która zobowiązała państwa członkowskie Unii Europejskiej do wprowadzenia podstaw prawnych dla rozwoju sieci obszarów chroniących zagrożone w skali europejskiej gatunki roślin, zwierząt i rodzaje siedlisk przyrodniczych. 16 kwietnia 2003r. Polska podpisała Traktat Ateński, stanowiący podstawę prawną przystąpienia kraju do UE i zobowiązała się do wyznaczenia na swoim terytorium sieci Natura 2000. Przepisy unijne stanowiące podstawę dla tworzenia sieci Natura 2000 zostały wprowadzone do polskiego prawodawstwa poprzez Ustawę z dnia 16 kwietnia

2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627, z późn. zm.), czyniąc Naturę 2000 najmłodszą prawną formą ochrony przyrody w Polsce.

Celem utworzenia sieci Natura 2000 jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, jak też typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla 9 regionów biogeograficznych (tj. alpejskiego, atlantyckiego, borealnego, kontynentalnego, panońskiego, makaronezyjskiego, śródziemnomorskiego, stepowego i czarnomorskiego).

W Polsce występują 2 regiony: kontynentalny (96% powierzchni kraju) i alpejski (4% powierzchni kraju). Dla każdego kraju określa się listę referencyjną siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których należy utworzyć obszary Natura 2000 w podziale na regiony biogeograficzne.

Dlaczego Natura 2000?

Przyroda w Unii Europejskiej narażona jest na szczególne niebezpieczeństwo. Jest to region dużego zaludnienia i wysokiej stopy życiowej. Negatywna presja społeczeństwa na środowisko jest tu wyjątkowo duża. Wciąż rozrastająca się infrastruktura nie tylko odbiera przyrodzie nowe tereny, ale także bezpowrotnie je niszczy. Według ekspertów szacuje się, że w ciągu najbliższych 20-30 lat wyginie w Europie ok. 15% gatunków ptaków. Aby przeciwdziałać tym niebezpiecznym procesom już w latach 70 ubiegłego stulecia Unia Europejska podjęła szereg działań w celu zachowania bioróżnorodności Europy. Jednym z ważniejszych elementów tych działań jest system Natura 2000.

Pod ochroną dyrektyw

Obszary Natura 2000 są wyznaczane na podstawie dwóch różnych dokumentów, które noszą nazwę dyrektyw. Są to: Dyrektywa w sprawie ochrony dzikich ptaków (z 1979r.) i Dyrektywa w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (z 1992r.). Obszary wyznaczane na podstawie przepisów Dyrektywy Ptasiej noszą nazwę obszarów szczególnej ochrony – OSO. Do dyrektywy dołączona jest lista gatunków ptaków, których siedliska muszą być zachowane w celu zapewnienia przetrwania i rozrodu tych gatunków.

Obszary wyznaczane na podstawie przepisów Dyrektywy Siedliskowej noszą nazwę szczególnych obszarów ochrony – SOO. W tym przypadku kwalifikowane są miejsca zajmowane przez któryś z około 300 rodzajów siedlisk naturalnych oraz przez siedliska konkretnych gatunków (434 gatunków roślin i 200 gatunków

zwierząt, bez ptaków).

Załączniki do dyrektyw

- W dyrektywie dotyczącej obszarów specjalnej ochrony ptaków, czyli w dyrektywie „ptasiej”, w załączniku I wymienione są gatunki ptaków, dla których państwa członkowskie Unii mają obowiązek wyznaczania obszarów ochrony. W załączniku tym znajdują się gatunki ptaków występujące tylko lub głównie w Europie i to właśnie Europa jest za nie odpowiedzialna, w przypadku ich wyginięcia.
- W dyrektywie dotyczącej specjalnych obszarów ochrony siedlisk, zwanej dyrektywą „siedliskową”, w załączniku I wymienione są typy siedlisk o znaczeniu wspólnotowym wymagające ochrony, zaś w załączniku II gatunki rzadkich i zagrożonych wyginięciem roślin i zwierząt, których miejsca występowania należy wyznaczyć jako specjalne obszary ochrony, natomiast załącznik III określa kryteria identyfikacji oraz wyboru obszaru Natura 2000.

Szczegółowe informacje dot. m.in. zmian wprowadzanych w obszarach Natura 2000 czy wyszukiwania obszarów, dostępne są na internetowej stronie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska: natura2000.gdos.gov.pl

- **Ustawa "O zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie" - Dz. U. 2007 Nr 75 poz. 493**

Określa zasady odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę szkód w środowisku. Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu (Dz. Urz. UE L 143/56 z 30.04.2004, str. 56; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 8, str. 357).

Tekst jednolity Ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie – tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 2187 - do pobrania poniżej.

Szkoda w środowisku - to negatywna, mierzalna zmiana stanu lub funkcji elementów przyrodniczych, oceniana w stosunku do stanu początkowego, która została spowodowana bezpośrednio lub pośrednio przez działalność podmiotu korzystającego ze środowiska.

W przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku istnieje obowiązek niezwłocznego podjęcia działań zapobiegawczych, a w przypadku wystąpienia szkody w środowisku podmiot korzystający ze środowiska jest obowiązany do podjęcia działań zmierzających do ograniczenia szkody, zapobieżenia kolejnym szkodom i negatywnym dla zdrowia ludzi skutkom, w tym natychmiastowej kontroli, powstrzymania, usunięcia lub ograniczenia zanieczyszczeń lub innych szkodliwych czynników, a także do podjęcia działań naprawczych. Podjęcie działań naprawczych wymaga uzgodnienia ich warunków z organem ochrony środowiska.

Uzgodnienie to obejmuje:

- stan do jakiego ma zostać przywrócone środowisko,
- zakres i sposób przeprowadzenia działań naprawczych,
- termin rozpoczęcia i zakończenia ww. działań.

Szkody w środowisku mogą dotyczyć następujących komponentów środowiska:

- powierzchni ziemi,
- wód,
- gatunków chronionych lub chronionych siedlisk przyrodniczych,

W przypadku szkód dotyczących dwóch pierwszych wymienionych komponentów środowiska warunkiem bezwzględnym zastosowania przepisów omawianej ustawy jest występowanie działalności stwarzającej ryzyko szkody w środowisku, wymienionej w art. 3 ww. ustawy. W pozostałych przypadkach do szkody w środowisku może dojść na skutek innej działalności jednak w połączeniu z winą podmiotu korzystającego ze środowiska będącego sprawcą tej szkody.

Przepisów ustawy nie stosuje się m.in. gdy bezpośrednio zagrożenie lub szkoda w środowisku zostały spowodowane przez katastrofę naturalną, konflikt zbrojny lub działalność, której głównym celem jest obrona narodowa, bezpieczeństwo międzynarodowe lub której wyłącznym celem jest ochrona przed klęską żywiołową.

Jeżeli pomimo działań zapobiegawczych nie wyeliminowano zagrożenia lub szkoda nastąpiła, istnieje obowiązek zgłoszenia tego faktu regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

Jeżeli zagrożenie szkodą lub szkoda zostały spowodowane przez więcej niż jeden

podmiot korzystający ze środowiska, odpowiedzialność tych podmiotów jest solidarna. Jeżeli zostały spowodowane za zgodą lub wiedzą władającego ziemią, jest on obowiązany do podjęcia działań zapobiegawczych i naprawczych wspólnie z podmiotem korzystającym ze środowiska.

Jeśli:

- nie można zidentyfikować podmiotu korzystającego ze środowiska lub nie można wszcząć wobec niego postępowania egzekucyjnego lub egzekucja okazała się bezskuteczna;
- konieczne jest natychmiastowe podjęcie działań, z uwagi na zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub możliwość zaistnienia nieodwracalnych szkód w środowisku organ ochrony środowiska podejmuje działania zapobiegawcze lub naprawcze,

koszty prowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych ponosi podmiot korzystający ze środowiska, chyba że wykaże, że zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku zostały spowodowane przez:

- inny wskazany podmiot,
- powstały na skutek podporządkowania się nakazowi wydanemu przez organ administracji publicznej,

W takich przypadkach podmiot korzystający ze środowiska, który podjął działania zapobiegawcze lub naprawcze może wystąpić z roszczeniem o zwrot poniesionych na ten cel kosztów odpowiednio od sprawcy lub organu administracji. Do takiego roszczenia zastosowanie mają przepisy Kodeksu cywilnego.

Źródło: www.gov.pl/web/rdos-wroclaw.pl

- Plik do pobrania: [Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie](#) | pdf, 605.53 Kb | Pobierz

-

Ramowa Dyrektywa Wodna

„Woda nie jest produktem handlowym takim jak każdy inny, ale raczej dziedzictwem, które musi być chronione, bronione i traktowane jako takie”

Dyrektywa 2000/60/WE to Ramowa Dyrektywa Wodna mająca zastosowanie od 22 października 2000r., przy czym do porządku krajowego państw członkowskich UE miała zostać włączona do 22 grudnia 2003 r. Określa zasady, które mają powstrzymać pogarszanie się stanu wód w Unii Europejskiej i umożliwić osiągnięcie „dobrego stanu” europejskich rzek, jezior i wód podziemnych. Wody w UE znajdują się pod rosnącą presją spowodowaną ciągłym wzrostem zapotrzebowania na wystarczającą ilość wody o dobrej jakości do szeregu różnych zastosowań, dlatego tak ważna jest ochrona i poprawa jakości wody.

Celem dyrektywy jest ustalenie ram dla ochrony śródlądowych wód powierzchniowych, wód przejściowych, wód przybrzeżnych oraz wód podziemnych, które:

- a. zapobiegają dalszemu pogarszaniu oraz chronią i poprawiają stan ekosystemów wodnych oraz w odniesieniu do ich potrzeb wodnych, ekosystemów lądowych i terenów podmokłych bezpośrednio uzależnionych od ekosystemów wodnych,
- b. promują zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych,
- c. dążą do zwiększonej ochrony i poprawy środowiska wodnego między innymi poprzez szczególne środki dla stopniowej redukcji zrzutów, emisji i strat substancji priorytetowych oraz zaprzestania lub stopniowego wyeliminowania zrzutów, emisji i strat priorytetowych substancji niebezpiecznych,
- d. zapewniają stopniową redukcję zanieczyszczenia wód podziemnych i zapobiegają ich dalszemu zanieczyszczaniu,
- e. przyczyniają się do zmniejszenia skutków powodzi i susz, a przez to przyczyniają się do:
 - zapewnienia odpowiedniego zaopatrzenia w dobrej jakości wodę powierzchniową i podziemną, które jest niezbędne dla zrównoważonego, i sprawiedliwego korzystania z wód,
 - znacznej redukcji zanieczyszczenia wód podziemnych,
 - ochrony wód terytorialnych i morskich,

- osiągnięcia celów odpowiednich umów międzynarodowych, w tym mających za zadanie ochronę i zapobieganie zanieczyszczaniu środowiska morskiego, poprzez wspólnotowe działanie na mocy art. 16 ust. 3, celem zaprzestania lub stopniowego wyeliminowania zrzutów, emisji i strat priorytetowych substancji niebezpiecznych, z ostatecznym celem osiągnięcia w środowisku morskim stężeń bliskich wartościom tła dla substancji występujących naturalnie i bliskich zeru dla syntetycznych substancji wytworzonych przez człowieka.

Ten akt prawny nakłada jasno określone obowiązki na organy krajowe. Muszą one:

- określić pojedyncze dorzecza leżące na obszarze ich terytorium, czyli otaczające obszary lądowe, z których wody spływają do poszczególnych systemów rzecznych;
- wyznaczyć organy do zarządzania tymi dorzeczami zgodnie z przepisami UE;
- przeprowadzić analizę charakterystyki każdego dorzecza i ustalić warunki referencyjne dla każdego rodzaju części wód w celu określenia ich stanu;
- dokonać przeglądu wpływu działalności człowieka i oceny ekonomicznej korzystania z wód;
- monitorować stan wody w poszczególnych dorzeczach;
- prowadzić rejestr obszarów chronionych, np. używanych do produkcji wody do spożycia, wymagających specjalnej uwagi;
- opracować i wdrożyć „plany gospodarowania wodami w dorzeczach”, aby zapobiec pogorszeniu jakości wód powierzchniowych, chronić i ulepszać jakość wód gruntowych oraz zachować obszary chronione;
- zapewnić zwrot kosztów usług wodnych w celu wydajnego wykorzystania zasobów oraz zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”;
- dostarczać informacje publiczne i prowadzić konsultacje w sprawie planów gospodarowania wodami w dorzeczach.

Szczegółowe informacje dot. Dyrektywy 2000/60/WE dostępne są na stronie internetowej Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej EUR-Lex.

•

Prawo Wodne - Dz. U. 2017 poz. 1566

Ustawa Prawo Wodne reguluje gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, w szczególności kształtowanie i ochronę zasobów

wodnych, korzystanie z wód oraz zarządzanie zasobami wodnymi.

Dla rolnictwa zawiera istotne przepisy prawne dotyczące:

- sposobu korzystania z wód,
- usług wodnych,
- własności wód i obowiązków ich właścicieli,
- zasad wykonywania i utrzymywania urządzeń melioracji wodnych oraz funkcjonowania spółek wodnych i związków wałowych,
- zgód wodnoprawnych dla rolnictwa,
- zarządzania wodami, w tym zarządzaniem ryzykiem powodziowym oraz przeciwdziałaniem skutkom suszy,
- zasadami ochrony wód, w tym rolniczym wykorzystaniem ścieków oraz zakazem gromadzenia odchodów zwierzęcych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią,
- kontrolą gospodarowania wodami,
- instrumentami ekonomicznymi w gospodarowaniu wodami,
- systemem opłat,
- zabiegami agrotechnicznymi oraz zabiegami kształtowania krajobrazu sprzyjającymi zatrzymywaniu wody, a tym samym przeciwdziałającymi skutkom suszy oraz ochroną wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych,

Tekst jednolity Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne - t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2233, 2368, z 2022 r. poz. 88, 258, 855 - do pobrania poniżej.

Alicja Kubisz

DODR we Wrocławiu

- Plik do pobrania: [Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne](#) | pdf, 2.73 Mb | Pobierz

- [Udostępnij](#)
- [Drukuj](#)
- [PDF](#)

Data publikacji

07.03.2023